

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS, CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas.
Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 5

LA DIPLOMACIA Á LA CONFERENCIA D' ALGECIRAS

Jugant á la gallina cega.

CRONICA

En el periódico titulado *El Ejército y la Armada* ha aparecido un artículo, cuyo resumen es el siguiente:

«Los idiomas regionales son, pues, atentatorios á la unidad nacional y á la cohesión que debe haber entre las provincias colindantes, y una constante amenaza para la tranquilidad pública, aparte de que son un obstáculo insuperable para que se entiendan, entrelacen y hagan transacciones, familias cobijadas bajo la misma bandera, unidas por las mismas vías de comunicación terrestres y fluviales, regados sus campos por unos mismos ríos y enlazadas entre sí una á una las páginas de su historia.

»Esto sentado, se impone como medida de salud para la patria una ley que tienda á borrar paulatinamente los idiomas regionales, robusteciendo el oficial.

»No hablando más que catalán, es imposible sentir en español.»

(Telegrama de la premsa local).

No he llegit may ni sé quina vitola té el periódich que publica 'ls párrafos que acaban de llegir, y que van transmetre á Barcelona 'ls corresponsals de la premsa quotidiana. Y no coixentlo ni de vista, excuso dir que menos encare 'l coneix de tracte. Ignoro per complert qui l' escriu ó qui l' inspira, y per consegüent no estich en condicions de apreciar els graus de importancia que correspón donar á las sevas apreciaciones y als seus projectes. Pero, sigui qui sigui, val la pena de parlarne.

Las apreciaciones no poden ser más francas y desembozadas. Sobran els idiomas regionals en quant s' oposan á la unitat de la nació y á las relaciones entre provincias colindantes. Son perturbadores, per constituhir un' amenassa pera la tranquilidad pública. Son perjudiciales, per crear un obstaculo *insuperable* á que s' entenguin; entrellassin y realisin transacciones familias aplegadas sota una mateixa bandera... etc., etc., etc.

Y per acabar ab tanta porra hi ha un medi molt senzill: dictar una ley que tendeixi á borrar paulatinament els idiomas regionals, enrobustint l' oficial.

Menos mal que al autor del projecte no se li hajan ocorregut medis més expeditos, com per exemple: prohibir tota publicació escrita en qualsevol dels idiomas regionals; donar un plasso, no massa llarch, pera que en totas las regions deixi de parlar-se en son idioma peculiar; arrancar la llengua als desobedients... y si s' arribés á descubrir que fins privats de la llengua pensessin encare en son idioma (no hi ha pensament que no 's formuli en un llenguatge determinat), llavors acudir al recurs de las rondallas de hadas: atravesarlos el cervell ab una agulla y deixarlos encantats.

Cert que l' autor del article no arriba á tal extrém, contentant-se ab una ley que tendeixi á borrar paulatinament l' us dels idiomas regionals... No diu en quins termes ha d' estar concebuda aquesta ley, ni indica 'ls medis práctichs, benévols ó coercitius, que ha de posar en planta pera conseguir el seu objecte. Aquesta omisión tan sensible pot fins á cert punt excusarse, si es, com creyém, filla de la ignorancia.

Y que ha de ser filla de la ignorancia ho indica que de la mateixa mare son fillas evidentment las galdosas apreciaciones del articulista.

En efecte, l' articulista confon de una manera llastimosa el concepte de la *unitat nacional*, que

comporta l' armónica coexistencia de individuos y pobles de rassa, costums, usos y llenguatge distints dintre de una mateixa nació, en hermosa y fins útil varietat, ab el concepte de una *uniformitat* imposada, utópica, per lo mateix qu' es contraria en tot y per tot á las lleys inmutables de la naturalesa. Ha concebut una Espanya uniformada y distinta de tots els demás pobles d' Europa. La uniformitat de idioma no la té Fransa, país centralizador per excelencia, ni Inglaterra, ni Italia, ni Austria, ni Alemania, ni Bélgica, ni Suissa, ni cap nació d' Europa. Si algun de aquests païssos tenen, sols oficialment, un sol idioma, altres, com Bélgica, 'n tenen dos, y com Suissa tres y tot. Y son nacions que parlant distints llenguatjes s' entenen molt bé, perque tenen interessos comuns que 'ls lligan, ideals que 'ls fortifican y bons governs que 'ls regeixen ab un acert exemplar. En cambi, nacions avants poderosas, ab tot y haver imposat el seu idioma als pobles que han fundat, els han vistos emanciparse l' un darre de l' altra, á despit de l' unitat de llenguatge. Las repúblicas hispano-americanas poden parlar de aixó al articulista, en llenguatge castellá, l' oficial qu' ell voldria imposar á la Península entera, com á unich, considerant als demás atentatoris á la *unitat nacional*.

Pera sustentar determinadas pretensions uniformistas en materia de idiomas, se necessita ignorar que 'l llenguatge de un poble y fins de una comarca, per petita que sigui, es el nexa més íntim del pensament. Se parla tal com se pensa, tal com se sent, de tal manera que 'l sentiment, el pensament y 'l llenguatge son inseparables. No es el llenguatge una prenda de roba que 's pot mudar, ab subjección á la moda. Es una condició íntima de la naturalesa humana. Es la flor y 'l fruyt de un arbre secular, immortal, que arrela en lo més fondo del esperit de una rassa.

¿Y qué 'n treuriam de arrencar aquest arbre, cas que fos possible? Las consideraciones de donar major cohesión á las provincias colindantes, de assegurar la tranquilidad pública, de facilitar las transacciones entre las familias aplegadas sota una mateixa bandera, son erróneas y pugnan ab la realitat dels fets, aquí á Espanya y per tot lo mon, ahont, per aquestas causas, ni la confraternitat regional s' altera, ni l' ordre 's pertorba, ni 'l tracte entre las familias s' envenena per parlarse distints idiomas. ¡Quants matrimonis no 's contrauen entre individuos nascuts en provincias de distint llenguatge, y que no obstant disfrutan la més dolça armonía del cor y 'l pensament!

* *

Lleys per establir la preponderancia, ja que l' exclusiva es impossible, del idioma oficial... Aquí á Espanya se n' han dictadas moltes, y com no rebassen els límits de lo tolerable, no creyém possible que puguin dictarsen més. Y á pesar de tot, els idiomas regionals subsisteixen, y alguns, com el catalá, desde que fou excluhit de tots els actes de la vida oficial, ha prés una gran volada literaria. ¿Quin mal han fet á Espanya els nostres poetas y escriptors al ser admirats y traduhits en l' extranger y en la mateixa nació, qu' en lloch de una literatura 'n conta duas?

Admetém la conveniencia y fins la necessitat de que la nació espanyola posseheixi oficialment un idioma: passém pera que sigui preferit el que parlan el major número d' espanyols á la Península y las nacions d' origen espanyol á América... Pero 'l possehirlo no excluheix ni molt menos l' existencia, l' us y 'l cultiu dels idiomas regionals, tan espanyols com el mateix oficial.

La millor llei en aquest punt es la de la espontaneïtat; així com el sistema millor per generalisar l'idioma oficial es l'ensenyament. Els que's queixan de que no tots els espanyols coneixin el llenguatge oficial haurien de atribuir-ho a que no tots saben de llegir y escriure, y fixarse, sobre tot, en l'estat precari y miserable dels pobres mestres de instrucció primària. La millor llei, per al cas, deuríam anar-la a copiar de Alemanya, de Inglaterra, de França, de Suïssa, que consideren la instrucció com la principal riquesa del poble.

La convicció pròpia de que a tots convé'l coneixement de un idioma oficial donaria resultats positius superiors a totes las midas de govern, capciosas ó arbitrarias. Pero las regions ab idioma pròpi, emplearien aquest per aprendre millor l'oficial, en consonancia ab las sabias reglas de la pedagogia moderna... y quan el sapiguessin, no per aixó renunciarien al seu, al qu' está encarnat en la seva naturalesa, al que directament va desde l'esperit als llabis, al que ab més fidelitat respón a las inspiracions del cor y del cervell, y per consegüent a tots els afectes més enlayrats, desde'l de la familia fins al de la patria.

¿Qui pot duptar del patriotisme de un poble com el català que té escritas páginas tan gloriosas en els anys d'Espanya?

Pretendre mutilar el nostre llenguatge a títol de contrari a l'unitat nacional, fora fer obra de separador... y separadors y separatistas, tan insensats son els uns com els altres, y tots a una mereixen ser confosos en una mateixa execració.

P. DEL O.

VICTORIAS

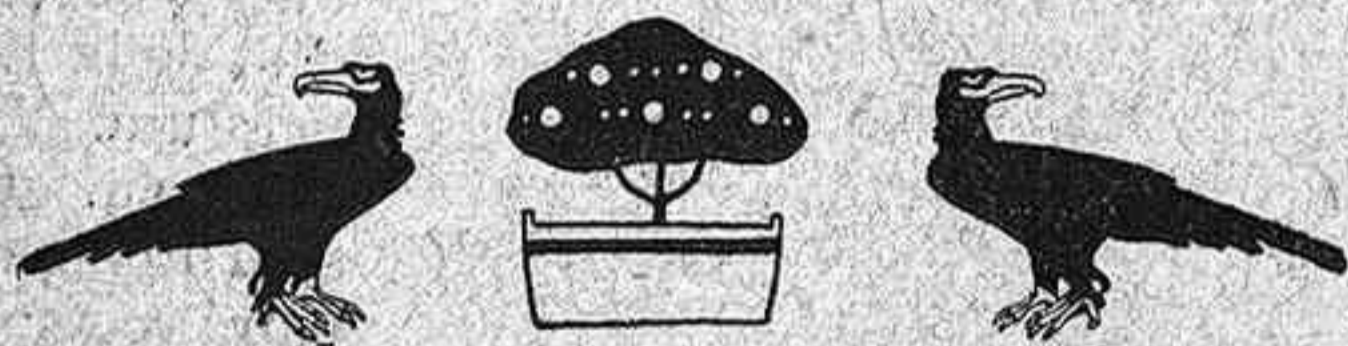
VIII

Res hi ha etern en el món!—van murmurant tots els nostres amichs quan van sabent, que tú has girat els ulls vers a Llevant y que jo 'ls he tombat vers a Ponent.

Y atuhits pel murmuri pesarós no han comprés, amor meu, nostres amichs, perquè, placent, quan ens trobém, els dos somrihem al parlar dels temps antichs.

Y es qu'ells may han fruit l'august moment del amor infinit y triomfant... Y jo he tombat mos ulls vers a Ponent y tú has girat els ulls vers a Llevant.

J. OLIVA BRIDGMAN

Y del hivern ¿qué?

Pues del hivern, res.

Ni de nit, ni de dia, ni buscantlo ab un fanal, ni fentlo cridar pel nunci, hi ha manera d'adquirir d'ell la menor noticia.

Sigui que la suspensió de garantías el cohibeixi, sigui per rahóns qu'escapan a la nostra débil penetració, el termómetro apenas gosa a bellugarse. Quatre petites oscilacions que ni mereixen ser registradas, una mica d'efervescencia al sol, un insignificant encongiment a la sombra, y parin de contar.

¿A qué's deu aquest fenómeno—un dels pochos que per rara casualitat s'ensenyan gratis?

A punt fixo ningú ho sab.

En Flammarion tracta d'explicarlo, suposant que aquest any el Sol atravessa un período d'activitat excepcional, que produheix en la temperatura la elevació que tots admirém.

Hi ha qui declara que aixó no es altra cosa que una demostració de que 'ls calendaris son mal fets. —L'hivern—diuen els que així opinan—está colcat en els nostres almanachs fora de puesto. Per xó aquest any ens sembla que no n'hem tingut. Y

PLOVENT SOBRE MULLAT

—Ja ho veus, Xanxas. ¿A Barcelona diu que hi ha 8,000 pisos per llogar? Donchs, perquè encare n'hi hagi més, ara a mí'm treuen del meu.

es que ja ha passat. L'hivern va ser al Octubre, al Novembre y á primers de Desembre. Ara, en realitat, som á la primavera.

Altres, menos sabis, pero més bons observadors que aquésts, buscan senzillament la solució del problema en el desgabell que avuy día reyna en totas las esferas y en totas las manifestacions de la vida humana.

—¿Saben qué es aixó?— diuen:—Que tot está desballestat. Desordre á la terra, desordre al cel; confusió entre 'ls homes, confusió entre las estacions. Si de teuladas en avall no hi ha res que vaji com anar deuria, ¿per qué de teuladas en amunt no ha de succehir lo mateix?—

Prescindint de filosofías y barrinaments, que la major part de las vegadas no fan més que produhir mal-de-cap y deixar las qüestions de la mateixa manera, lo cert es que la supressió del hivern, ja sigui decret del Sol, ja sigui obra de la celestial anarquía, resulta un fet sumament agradable digne per molts motius del aplauso ab que totas las personas de bons sentiments, y que no 'ns dediquém á la fabricació de caloríferos, l'hem rebut.

¡Sense hivern! ¡Ja ho crech!... ¿Qué més volen els pobres que no tenen flassadas, ni roba d'abric, ni foch, ni llum, ni teulada sota la qual abrigarse? ¿Qué més ne-

cessitan pera resoldre la mitat quan menos del logogrifo de la existencia aquestas multituds desdixadas que veuen acostarse 'l Novembre ab els mateixos ulls que 'l condemnat deu veure venir el butxí que ha de despatxarlo?

Una senyora, en el seno de l'amistat, m'ho deya l'altre día:

—La benignitat d'aquest hivern ha sigut pera nosaltres verdaderament providencial. A casa ningú tenia samarretas gruixudas, y calculi, ab els que som, ¡quín gasto no hauría hagut de fer pera provehirlos á tots!

—¿Es á dir que fa anarlos sense?

—Sense, nó: portan las velles, que son horrorosament foradadas; pero, no fent fret, com no 'n fa, encare dona gust una mica de ventilació.

Y qui diu samarretas, diu capas, diu pardesús y diu tota la indumentaria propia d'aquesta estació aborrible. Gracias á la dolsura del temps, escassas son las personas que han tingut l'humorada d'empliar ni un xavo en roba d'hivern.

En cambi, com que may plou á gust de tothom, els sastres se donan á tots els dimonis y diuen un grapat de cosas lletjas contra els qui, segons ells, deuen cuydar-se del ordre regular y metódich de las estacions.

—¡Quín desastre!— diuen:—¡Un any, que havíam confeccionat tantas prendas d'abric, tants sobretodos folrats, tants macferlands, tants russos ab coll de peluchel... ¿Qué 'n farém ara de tot aquest género?—

No 'ls queda més remey que guardarlo pera l'any que vé, ó enviarlo al polo Nort per si alguna delas moltas expedicions que ara 's disposan á anarhi arriba allí desprovehida de roba y necessita adquirir alguna coseta.

Fins las modestas castanyeras se'n han ressentit de aquesta anormalitat de la temperatura. Y 's comprén. ¿Quí será 'l boig que anirá á comprar castanyas, ab el termómetro á 15 graus sobre zero?

—Si no vé un cambi repenti—me deya una de las més antigas del gremi—¡qué 'n veurá aviat de quiebras de castanyeras! ¡Qué 'n contemplará de torradoras ab un lletrero penjat á la xameneya, que dirá: *Se traspasa. O bé: Liquidación por quince días por cesar en el negociol.*

No faltan, emperó—¡qué han de faltar!—esperits malignes que per ingénita desconfiansa ó pel gust pervers d'amargar el benestar del próxim, se burlan de la general alegría que la ausencia del hivern ocasiona, y exclaman en tó doctoral:

—¡Calma, calma!.. No 'ns entussiasmém tan de-

ART CATALÁ

Cap d' estudi

Del eminent pintor ANTONI FABRÉS

pressa. ¡Quí sab encare lo que succehirá avans de Sant Joseph!.. El Febrer es pérfit com las onas; el Mars... ja ho diu el ditxo: «Mars marsot, mata la vella vora del foch...»

Potser sí que tenen rahó; pero, vingui lo que vingui som ja al 19 de janer, y á veure si hi ha ningú que sábiga lo qu' es tenir panallons ó estar balb sisquera cinch minuts.

Y en últim resultat, lo que deya aquell filósop castellá: ¡Que nos quiten lo bailadol!

Es á dir, que 'ns quitin la vintena de días qu' hem passat del Janer, ni més ni menos que si ja naveguessim entre 'ls dolsos efluvis del perfumat Abril.

A. MARCH

La qüestió palpitant

¡O tempora... o murris!

¡Quin temps més empipadó que ha fet tota la senmana! Tan aviat fret com caló; ara posa't de cotó, ara vesteixte de llana.

Al vespre fa una humitat que tot s'enganxa y s'estova; al matí una sequedat qu' es qüestió d' aná al terrat á posá á estendre la roba.

Allá á las nou s'enfosqueix y en núvols se descapdella; allá á las onze cedeix y desseguida apareix un sol que tot ho estabella.

Pero torna al cap de poch la boira reconsagrada, el cel se pinta de groch y comensa: cloch! cloch! cloch! la primera gotellada.

Que ara la pressió normal del barómetro 'ns presenta de neus un gran temporal... ¡No 'n fassin pas cap cabal, que tot será aygua calenta!

Tot d'un plegat bufa 'l vent de la banda de marina: ara es un N. O. E. furient, ara 's gira de ponent y la cosa s'enverina.

Qu' ara estém á 20 graus bons que ara ni á trenta s'atura... ¡Quín desgabell de pressions! Talment sembla en variacions la nostra temperatura.

(Es clar que 'l lector discret, si té un xich de perspicacia, al parlar de caló ó fret trobará en el vers aquét poca solta y gens de gracia; pero pensi l' infelís que, del modo que aixó 's posa, parlar del temps es precís... ¿Quí es el guapo, en 'quest país que parla d' un'altra cosa?

MAYET

VELIS NOLIS

Una carretera. L' un al costat del altre, com dos bons amichs, caminan un caball y un automóvil. Aquést, pera no fatigar al seu company, ha disminuhit considerablement la marxa.

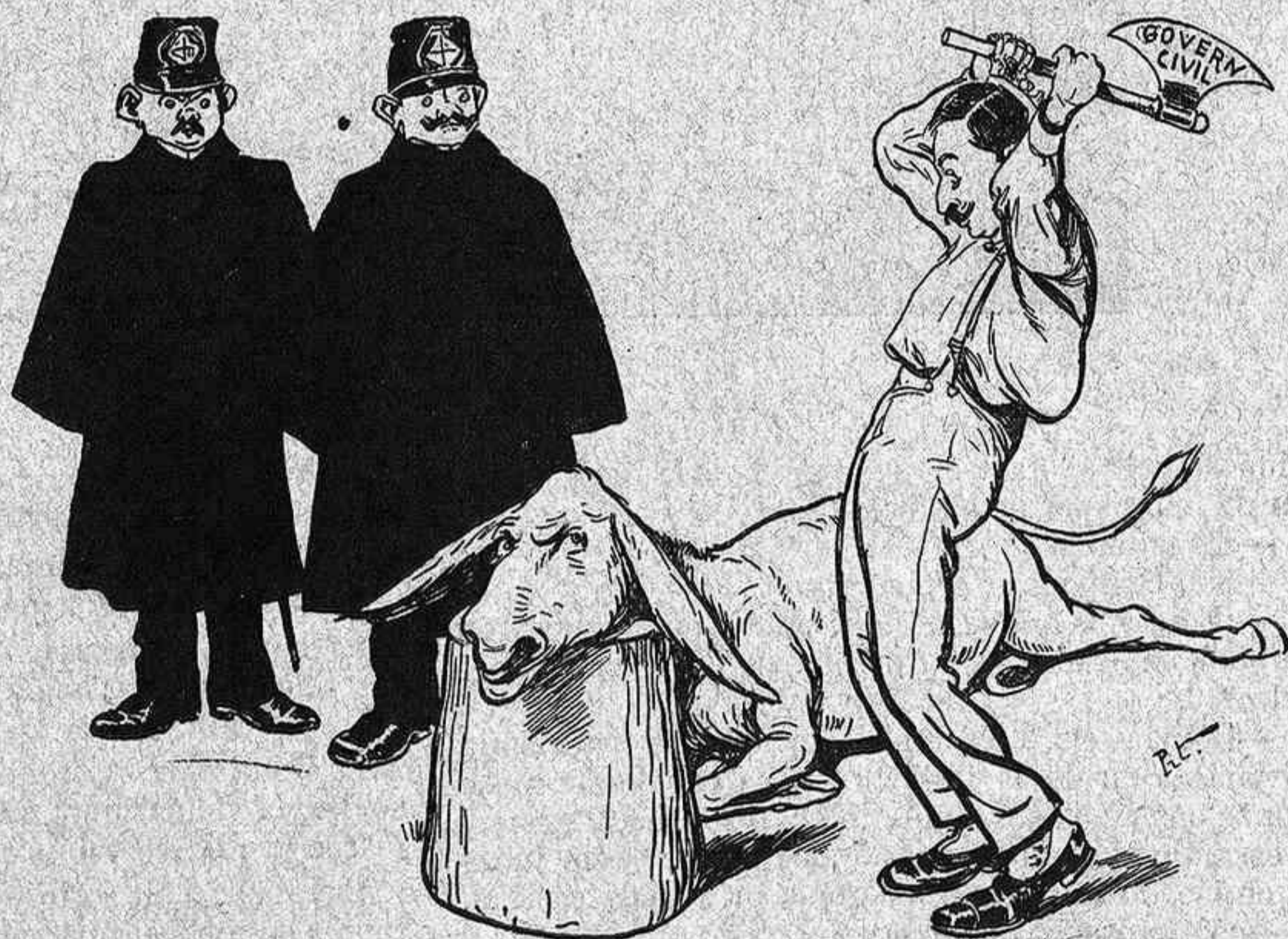
Parla l' automóvil:

[UNA OPINIÓ

— Francament, no m' entusiasma la idea d' aquesta Exposició.
— ¿Per qué?
— ¡Qué vols que 't diguil... 'N tenim ja tantas d' exposicions á Barcelonal...

¡R. I. P.!

La mort del burro.

—¿Ahónt vas tan mudat, ab tot' aquesta requin-
ealla de flors y cintas?

—A Barcelona. Es la nostra festa.

—¡Hola! ¿També teniu festas vosaltres els ani-
mals? Deurá ser cosa de la *Protectora*.

—No. Es una solemnitat tradicional, que data ja
del temps de la picor. Cada any, per Sant Antoni
dels Ases fem la mateixa *juerga*.

—¡Ah! ¿Hi ha un sant complicat ab aixó?

—Es el patró del gremi, home...

—¿Y per' obsequiarlo á n' ell t' has disfressat de
aquesta manera, que semblas un arlequí?

—Ja 's coneix que vens de París, terra de intelec-
tuals y heretjes. M' he guarnit—y no disfressat com

—Es inútil que fassis el desdenyós, porque tam-
poch hi serías admés á la colla. No hi val ser Darrach
ni Dion-Bouton: s' ha de ser caball de carn y ossos,
ó á lo menos, burro.

—Per lo que veig, se tracta d' una festa rancia,
antigua, sense objecte ni finalitat...

—Sí que 'n té de finalitat: té la de fer morir d' en-
veja als orgullosos automóvils, que han de mirársela
de lluny.

—¡No 'm fassis riure! ¡Ves á mí qué ha d' impor-
tarme tot aixó dels Tres toms!.. Vergonya me 'n do-
naria d' intervenir en semblant moixiganga. Y escol-
ta: el sant, aquest Sant Antoni que has dit, ¿quín
pito hi toca en la broma?

AUCELLS QUE TORNAN

TERESA MARIANI

dus tú, pera disfrutar dignament de la diada y no
fer un mal paper en els Tres toms.

—¿Tres toms?..

—Sí. ¿Tampoch n' estás enterat?

—¿Cóm vols que n' estigui, pobre de mí, arribat
fa poch de Fransa y no coneixent á Barcelona ni pel
folro?

—Donchs els Tres toms son lo que vosaltres ne
diriau el *clou* de la festa. Tots els caballs de casas
bonas ens adorném ab lo millor que hi ha al armari
y escampant al nostre pas l' alegria, recorrém junts
la ciutat, donant tres voltas pels principals carrers.

—¡Vanitosos! ¿Y aixó us diverteix?

—També 't divertiria á tú, si poguéssis venirhi.

—¿Jo? ¡Uix!

—Pues, mira, el sant ens beneheix la civada y
l' aufals, y 'ns promet bona sort per tot l' any.

—¡Atavismes, falornias, supersticions!.. ¡Vaya una
manera de deixarvos enganyar!—

En aquest punt de la conversa se sent un repenti
soroll, com si algú hagués abocat un cabás d' esco-
follas de caragol.

Es l' automóvil que, havent topat ab un obstacle,
se desvia violentment del camí, volca y 's precipita
marge avall, fent tamborellas.

El caball, molt serio, s' atura, contemplant els gi-
ravols del desventurat aparato.

Un tom, dos toms, tres toms...

—Vaja,—li crida:—¿Veus? Encare que no ab

EN BUSCA DE MARIT

—¡Ay papá! Pòrtim á Algeciras... El cor me diu que hi trobaré un diplomàtich que demanará la meva aliansa.

tanta gracia com nosaltres, al últim també 'ls has fet.

MATÍAS BONAFÉ

LLIBRES

LES TENEBROSES. Poesías de RAFAEL NOGUERAS. OLLER.—Es una colecció de versos valents y vibrants; versos trassats ab una gran despreocupació, tant per lo que respecta al fons com á la forma.

El poeta mulla moltes vegades la ploma en llot pera pintar adequadament els vicis y miserias socials, en sas tenebrosas del *vici*, del *erim*, de la *fam*, de l'*estupidesa* y de l'*hipocressia*. Després tot plegat deixa 'l vers per la prosa y escriu dos composicions de *poesia negra*. En tota la colecció s'hi observa una mateixa tendència á dir las cosas pel seu nom, directament, sense eufemismes, en un llenguatge las més de las vegadas vulgar, recullit al carrer, pero en cambi molt ferm, molt vigorós y musculat. En aquest concepte l'expressió correspón á la idea y á la intenció que no es altre, á lo que sembla, que pintar lo lleig en tota sa lletjesa, com pera ferne brollar de la mateixa pintura la més enérgica protesta contra las injusticias. La llengua que s'arrossega pels carrers bruts y s' rabeja en las tabernas y tuguris, rica en modismes pintorescos y en frasses típicas es la que nutreix la major part dels versos del indignat poeta.

Y 'ls versos mateixos no sem-

pre están ben medits y concertats, com si l'autor se proposés que fins en la forma sas composicions se proclamessin anárquicas, renyidas ab totas las lleys de la métrica.

Y á pesar de tot, hi ha poesia en la major part d'ellas; sino l'acicalada dels retórichs y conceptistas, la poesia que dimana de la valentia ab que s'afronta l'observació del natural, ab totas sas impuresas, y ab que s'expressan las visions per repugnants que semblin... la poesia de la sátira implacable... la poesia de la rebeldia, de la protesta, de l'indignació, entremesclada ab accents de llástima y condol.

En la moderna poesia catalana, no coneixém fins ara parió al autor de *Les Tenebroses*, qui, ha trobat en nostre llenguatge ferm, dur y cantellut, un bon instrument pera donar cos á sas concepcions, en tots conceptes originals y personalíssimas.

Y ara, aquí 'n van un parell pera mostra, copiadas al etzar.

PAL. DEUNOS PAL.

Las caras demacradas,
els vestits esquinsats;
las donas escabelladas
y 'ls homes espitregats;
secas y terribles se badan mil bocas,
negras y enduridas s'aixecan mil mans:
—Deunos pá, que 'ls fills badallan de gana!
Volém feyna, que 'ls fills se 'ns moren de fam!
—Si teniu fam, també 'n tenim nosaltres;
á las nou, l'esmorzar;
plens de dalit diném al ser mitj-día
y no n'hi haprou: al vespre hem de sopar!
En quant á feyna... Torneu un altre día...
Ens servim de las máquinas... sou tants!..

—Si 's treballan menos horas
serán més els empleyats!!!—

Llampega, s'ennuvola
y cau el plom á ruixats.

UN HOME DE BÉ

Tinch el gust de presentarvos
al senyor Magí Puny-Clós.
Es una bella persona,
molt católich y virtuos:
iqu' es cas de gastá ab futesas

ELS VEHINS DE VALLCARCA

—Senyors concejals: si vostés ens fan el projectat viaducte, nosaltres hi posarém el coll.

may, ni una pessa de dosl..

Cada mati se'n va á
[missa,
s'empassa á Ntre. Senyor!
l'obsequia ab xacolata,
y després... á pendre'l sol.

Al primer cop d'ull di-
[ríau
que fa cara de mussol;
messota-ceya s'himouhen
com duas brasas de foch...

Persona morigerada;
es viudo y s'arregla sol.
Ell se fa'l lit, s'aconvoya,
que de minyona no'n vol:
no li agrada dona escándol
ni caurer en tentacions.

No fa caritat als pobres,
pro'ls ajuda ab lo que pot;
els reb á dintre del temple
á l'altar del Sagrat Cor,
capella molt recullida
de quieta fosc...

Allí li contan miserias
y ell pren part en els do-
[lors.

Si may us ne passa al-
[guna,
mostreuli l'interior,
y si no us arrenca'l fetje
me'l deixaré arrencar jo!..

Ab lo dit y ab lo trans-
crit, ja té'l lector una
idea sino complerta, gene-
ral, de las poesias d'en
Noguera Oller.

RATA SABIA

TEATROS

PRINCIPAL

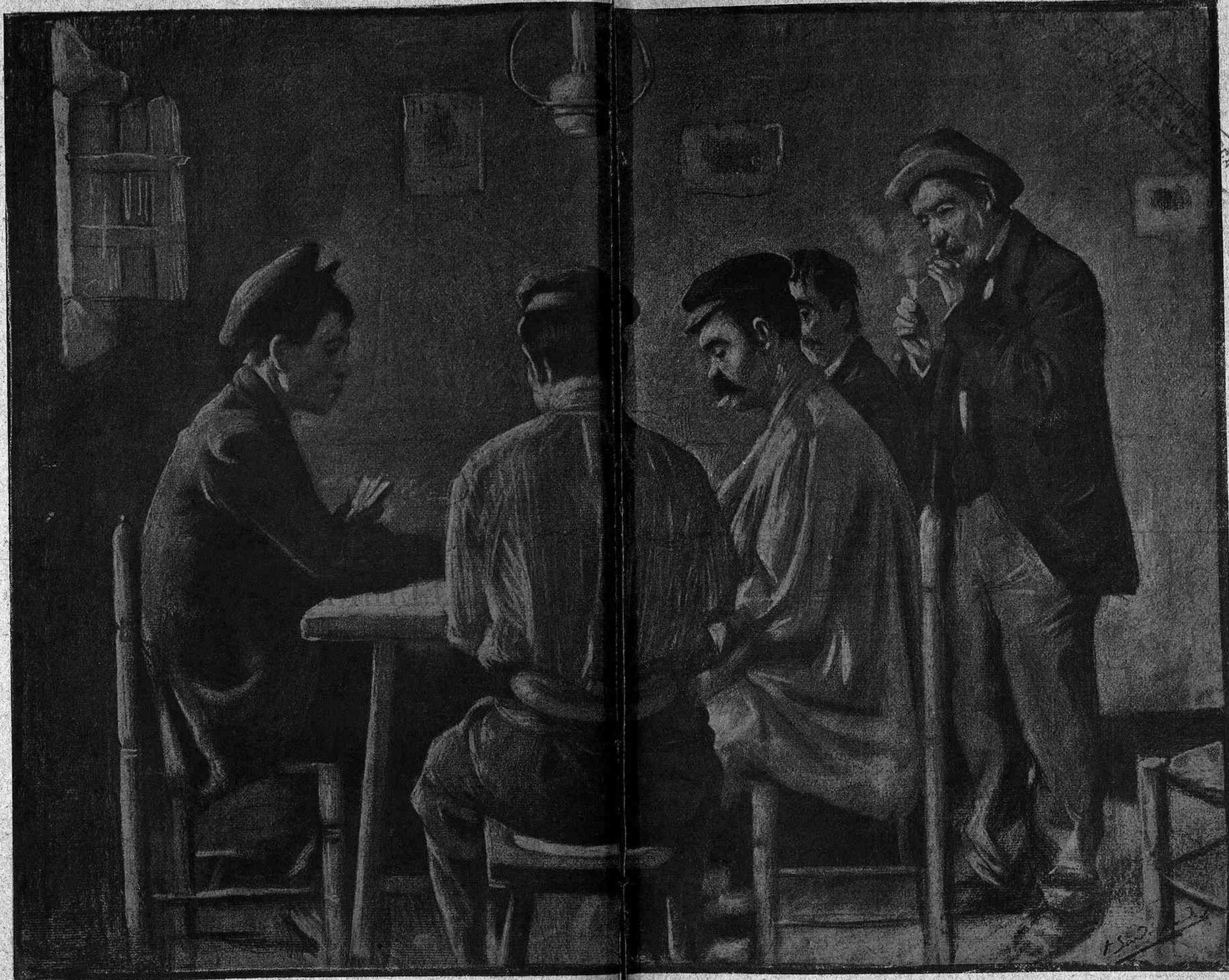
Ja han comensat las
funcions catalanas... y
han comensat ab obras
extrangeras traduhidas al
catalá.

Primera de la tanda: *L'ordinari Henschel*, que ja
havía sigut posat en el
Teatro de las Arts.

Respecte á traduccions
destinadas á la represen-
tació hi ha alguna cosa
que dir. Al nostre enten-
dre precisa no sols que si-
guin fidels al original, si-
no que son llenguatge ca-
talá tingui humor, que
resulti pastós y modula-
ble. Unicament aixís en-
tra bé en l'orella y troba
desembarassat el camí de
l'atenció, per arribar al
enteniment y al cor del
auditori. Dir, com diu
Henschel, en el quart ac-
te: «Porteu dos xops y dos
petits d'ayguardent», no
es catalá. «*Deux petits
verres d'eau-de-vie*» se tra-
duheix: «dos copetas d'
ayguardent.» El mateix

títol de l'obra «*L'ordinari Henschel*» nosaltres el cata-
lanisariam aixís: «*L'Henschel dels cotxos*» ó «*de las dili-
gencias*», perquè en rigor el protagonista de l'obra no es
un ordinari, y encare que ho sigui no's diu en catalá «*L'
ordinari Fulano de Tal*», sino «*L'ordinari de tal Punt*», (el

poble ahont presta servey). La qüestió del llenguatge,
tractantse d'obras escénicas, té més importancia de lo
que sembla á primera vista. Moltes produccions no fan
l'efecte que farien, si siguessin parladas conforme al geni
especial del idioma á que son traduhidas.

¡De céntim la partida!

(Dibuix de F. SARDÀ)

Tant la de Hauptmann com la de Giacosa: *Com las fullas*,
estrenada'l dilluns, se fan dignas d'alabansa, per l'esmero
ab que son decoradas y vestidas. Y aixó es lo únich que's
pot encomiar sense restricció.

Pero ni la feyna dels traductors, ni'l treball dels ac-

la mes mínima xocarrería.

Obras aixís, encare que no afiansadas per un gran va-
lor literari ó artístich, s'apurán de un glop y ab delicia
com una copa de xampany, de qual vi tenen tot el per-
fum y'l pessigolleig. Y agradan mes, si alcansan una

tors corresponen á la *mise en scene*. Els cómichs del
Principal necessitan ficar-
se més intimament dintre
dels personatjes que re-
presentan, donarlos vida
intensa, sense monotonía
en las escenas planas, sen-
se exageracions en las dra-
máticas.

Creym que á forsa d'
estudi ho conseguirán, ja
que, de bona voluntat no
s'pot negar que'n tenen.

LICEO

Res de nou com no sigui
la funció de gala del diu-
menje.

De gala y de galóns.
Perque, isi se'n veyan
aquella nit, al gran teatro,
de uniformes!

***

Per aquesta senmana
está anunciát l'estreno de
l'ópera *Emporium*, lletra
de'n Marquina, música de
'n Morera, la qual ha des-
pertat una gran especta-
ció entre 'ls filarmónichs.

ROMEA

La petita pessa del Au-
lés, titulada *No's pot ser
pobre*, sigué molt ben re-
buda, y s'ho mereix, en-
tre otras condicions pel
garbo ab qu'está escrita,
digne en tots conceptes
del autor de *Cinck minuts
fora del mon* y *Cel rogent*.

Ja es sabut qu'en mate-
ria d'enquibir xistes de
bona lley, en uns versos
fácils y arrodonits, l'Au-
lés no té rival.

CATALUNYA

Ja tenim en campanya
á la companyia de la Ma-
riani. La gentil actriu ha
vingut, com sempre, molt
ben acompanyada y pro-
vehida de un gran núme-
ro d'obras aquí descono-
gudas, en sa majoria có-
micas, que son las que
millor li escauhen.

La primera de la serie
porta'l títol de *Una sfu-
matura*, y la marca de fá-
brica dels autors pari-
senchs Croisset y Wa-
llefe.

Se tracta de una pro-
ducció eminentment *bou-
levardiere*, exquisida, ma-
liciosa, espurnejant de
bon humor, á estonas sa-
tírica, á ratos saturada de
un cinisme frívol, lleuger
y graciós. Sos autors re-
corren ab pas segur el lí-
mit que separa la realitat
de la caricatura; sempre
elegants, sense incorre en

execució primorosa, com la que *Una sfumatura* obté dels artistes de la companyia italiana.

La Mariani, en son paper de dona *yankee*, riquíssima, que s'ha casat ab un aristócrata de París y lluyta entre sa naturalesa americana y son desitj de aclimatar-se en la gran ciutat, fá una deliciosa creació, exuberant de vida, rica en matisos, mescla indefinible de ingenuitat, de sentiment y de malícia.

Molt ben secundada per la Srta. Bragaglia, els senyors Sabatini y Zampieri y demás artistes que prenen part en la representació, alcansaren tots ells un éxit de riallas continuas y francas y de aplausos carinyosos.

NOU

Frasco Luis es una sarsueleta nova de género sentimentalista, lletra de Baltasar Alfaro, pseudónim del popular actor Pinedo y música del mestre Alvira.

El públich le vá rebre molt bé, cridant als actors á la escena, al final de la representació.

LAS DELICIAS

Ab la coneguda obra *Las travesuras de Juana* ha debutat en aquest teatro una companyia dramática (castellá-catalá) que dirigeix el notable primer actor D. Enrich Guitart, formant part de la mateixa la primera actriu Srta. Daroqui y l'actor cómich Sr. Millá.

La empresa dedicarà, segons sembla, un día á la semana als estrenos catalans. Pera 'l pròxim dijous día 25, está anunciat l'estreno del quadre dramátich *La Carn*, adaptació catalana de nostre company de redacció Joseph Burgas (Mayet).

¿Que 'ns hi veurém?

N. N. N.

L' HÉROE D' UN DIA

Joseph Martori

Abanderado dels *Tres toms* d' aquest any

RUIXIM

Després d' esperars' molt temps y d' esforços sobrehumans, vá entrar á la presidencia en Moret y Prendesgast.

Es un orador melífuo, qui 'l coneix dfu que molt sab... No poso en dupte tal cosa. Jo també ho crech que sabrá... portars' com els seus colegas que se li han anticipat.

Un senador, l' altre día, seriament va proposar fer pagar com una multa als solters despreocupats que encare no tinguin dona propia, complerts els trent' anys.

Ja té rahó, ja, aqueix home y hasta arribo á sospitar que ell tindrà unas quantas fillas sense nuvi. La vritat: es molt trist el no casarse las donzellas... ¡Es fatal!

Del modo que Espanya tira cap jove té pit ni rals per mantenir una dona.

Per xó no 'ns casém ¡carau! Pro si 'ns fessin senadors... ¡ens casaríam demá!

Dfu que volen fé una ley contra la difamació que mata als homes polítichs.

Els dibuixants y escriptors en eixos moments tremolan y ab moltíssima rahó perque aquests per tot se fican... y sovint á la presó.

Aquesta ley jo l' aprobo.

Aquí á Espanya tots sen bons els polítichs que 'ns governan...

Bé ho ensenya la nació!

Donchs es molt just que castigui als necis murmuradors que á n' els polítichs trituran, aquesta ley en embrió.

¡Censurá als governs d' Espanya!... ¿S' ha vist en lloch tal horror?

Una ley es poca cosa davant d' aquest tripijoch...

Casi casi convindria... restablir l' Inquisició!

Espanya segueix bé. No tenim barcos... pero tenim mariners... que ja es gran cosa.

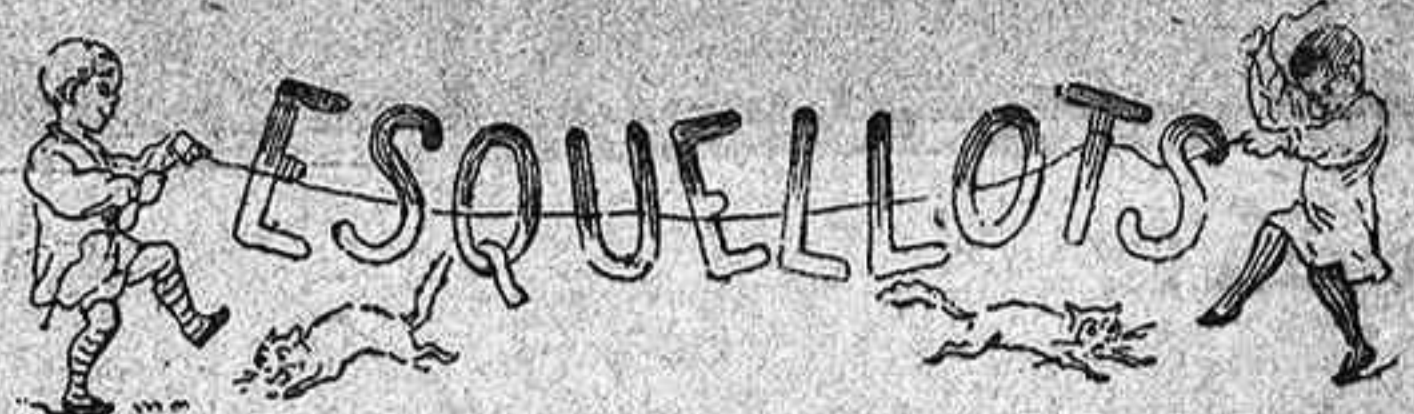
Tenim crédito en gran... Nostra moneda el comers l' aprecia... qu' es un fástich.

Espanya 's regenera á marxas dobles y arribará á ésser forta y respectada si no desmaya en son ardor noblíssim... de venerará als toreros... y á n' el clero.

Per tot regna la pau... Tothom té quartos y tothom d' alegría riu y canta...

«Y el pueblo en tanto sin cesar emigra á las tierras que un tiempo fueron nuestras...»

ANDRESITO

La noticia sensacional del dilluns: el processament del Sr. Güell, ab auto de presó ó fiança de 10,000 pessetas pera conseguir la llibertat provisional.

LAS NOVAS OBRAS DEL PORT.—13 DE JANER

Colocació d' un bloc de 2,000 toneladas en las obras de prolongació del dich del Est.

Causa de tot aquest desori: una *causa* per suposadas injurias inferidas al senador del regne Sr. Ferrer y Vidal (D. Joan)... Tot aixó *causat* per aquella famosa entrevista de que á son temps doná compte LA ESQUELLA en una comentada crónica.

*
* * *

El Sr. Güell al veures amenassat ab la presó, va revestirse de dignitat heroica, manifestant que, com considerava no haver delinquit, no estava disposat á prestar la fiansa de las 10 mil pesetas. Estava prompte á tot: fins á anar á la presó celular.

Pero 'l *Crédit mercantil* depositá l' import de la fiansa, y 'l Sr. Güell se lliurá de anar á la presó pública y 's pogué dirigir á casa seva, que si no es una presó, per son aspecte ho sembla.

Admirém el talent profétich del Sr. Gaudí. Quan quinze ó vint anys enrera construhí aquell tétrich edifici, degué endavinar que temps á venir se dictaria auto de presó contra l' amo de la casa.

Ara m' explico perque al senyor Gaudí li diuhen *geni*.

Una nit un policia nou dels de la carrillera sent aplaudir *sorollosament* dintre de un teatro del Paralelo, y creyent que s' arma una revolució 's posa á tocar el pito de ausili.

Un' altra nit un sereno es detingut també per un policia dels de la carrillera... O millor dit: el policia detén

al sereno y 'l sereno detén al policia. *Conflicto entre dos deberes*.

Pero lo més bonich succehí á últims de la setmana passada, en plena Plassa de Catalunya. Uns polissons ab uniforme van detenir á uns altres polissons que anavan de paisá. Y pochs días després se repetía la mateixa escena al carrer de la Mercé.

Bé pot enorgullirse 'l de Bivona de contar ab tan gelosos funcionaris; es á dir ab uns polissons tant agafadors, que s' agafan ells ab ells.

LA VÍCTIMA D' UN CRIM

ROSITA DEL ORO (*Rosa Tribarren*)

Bailarina de café-concert, que 'l passat dissapte fou assassinada pel seu amant al carrer de Barbará.

Escena trágica.

La *Rosita de Oro*, l' agraciada bailarina del Alcázar Español, sigué assassinada en son domicili del carrer de Barbará, mentres baixava l' escala pera eixir al carrer. Son matador, un tal Castillo, es qui l' havia ensenyada á ballar y pretenia viure estimat y mantingut per la seva alumna.

Aquest succés ha produhit una gran sensació en els círculs del vici divertit, freqüentats per gent que cantan y ballan... y donan ganivetadas.

Disposicions del Duch:

Que al teatro Principal s' escrigui en castellá 'l preu de las entradas.

Comentari d' un company de causa: —El Duch disposant que 's pagui en castellá es conseqüent.

Item més: Ha manat que siguin detinguts tots quants toquin ó cantin *Els Segadors*.

—¡Pobre llorito!— deya un altre company, propietari de un lloro que 'ls canta molt bé.—Vaja, que per evitarli un disgust, el tindré sempre tancat á un quarto fosch.

Vels'hi aquí que l' Ajuntament ha rebut una comunicació del *Foment de Obras y Construccions*, oferint rebaixar quatre pessetas y alguns céntims del preu del asfaltat del Saló de Sant Joan, que 's fixava en el famós dictámen aprobat en la no menos famosa sessió de la nit de Ignocents.

El *Foment de Obras* diu que li permet fer aquesta bonificació la rebaixa dels franchs y l' haver *podido prescindir de algunos gastos*.

¿De alguns?... ¿Y quins gastos son aquests?... ¿Per qué no 'ls precisa? ¿Per qué no 'ls fixa? ¿Per qué no 'ls detalla?

¡Ditxosos asfaltats!... Ja tenen rahó els que 'ls comparan ab els *Skatig-Rings*... Aquí tenen el del Saló de Sant Joan. Encare no está construhit... ¡qué dich construhit!... ni tant sols comensat, y ja hi ha qui hi rellisca y se 'n va d' oros.

L' artista Brull ha exposat aquesta senmana al Saló Parés una nova colecció de quadros que constitueixen la seva especialitat predilecta.

De alguns d' ells se 'n podrán fer cárrech els nostres lectors en el present número.

El Sr. Brull té un pinzell privilegiat que sobre la tela sab reproduhir las poéticas vaguetats dels somnis. Sas nenas plenas de puresa, sas ninfas mitj difumadas, son fillas de la seva manera especial de sentir la realitat y la visió espiritual en sorprenent equilibri. Pero ell mateix, quan vol ser ferm, sab apuntar accidents de la Costa de Tossas, com el que presenta, amarat ab un raig de sol enlluhernador y de una simplicitat de factura qu' enamora.

Fins el día 15 no 's reobriren las classes de la Universitat. Després de las vacaciones de Nadal, tres días de festa ab motiu del casament de la infanta. Aixó es enténdreho.

Portém casi consumit mitj curs, y ab prou feynas s' haurán donat trenta llistons.

Pera l' altre mitj que falta, brillejan en perspectiva las vacaciones de Carnestoltas, las de la Senma-

ARGOS MUNICIPALS

—¿Jurém no abandonar may més el punt?
—¡Jurém!

na Santa y las del casament del rey, ab una que altra barrila de las que produheixen el tancament de classes.

Y aixís van passant els cursos, y aixís van guanyantse 'ls títuls...

*
*
*

Verdaderament, en materia d' ensenyansa, Espanya s' ha colocat á la vanguardia de totas las nacions civilisadas.

Ja no falta sino qu' en lloch d' estudiants se diguin *vacacionistas*.

A las aulas ja hi ha els banchs que no se 'n mouhen. ¡Per qué hi han de anar els qu' en lloch de quatre peus com els banchs, no 'n tenen més que dos com els homes!

El gas á Barcelona cada día més dolent, y en cambi cada día car.

En altres temps la Catalana y en Lebón se feyan la competencia en benefici del consumidor. Pero desde qu' están convingudas no sembla sino que se la fan, á veure qui podrá fastidiarlo més.

Las cosas han arribat á tal extrém que s' imposa una *huelga* de consumidores.

Y si algú 'm pregunta:—¿Y donchs que cremarém si 'l gas ens falta? Li respondré:—Qualsevol cosa; candelas de seu, xinxetas d' oli... ¡Que cremarán! El foch que treuhen dels caixals. ¿Qué, per ventura, ni n' están encare prou de cremats?

A Paris s' ha donat á conéixer un nou director de orquesta, procedent de Russia, que prescindeix en absolut de la batuta.

Dirigeix per medi de moviments sincrónichs de las dos mans, ja alternadas, ja combinadas, produhint en els músichs un efecte magnétich, avassallador, que 's traduheix en una imponderable riqueza de matisos y d' accents.

Vé á ser com un gran actor que domina per medi de la mímica. ¿Se concebeix un actor que per alcanzar més forsa expressiva amenassi sempre ab un bastó?

*
*
*

Safonow, qu' aixís s' anomena 'l nou director de orquesta, sembla preludiar l' avenir polítich del seu país, presa avuy de una radical y sagnanta revolució.

Que ho tingui en compte 'l Czar si encare hi es á temps. El poble rus no vol que 'l dirigeixin ab el bastó: prefereix ser dirigit suaument y ab las dos mans.

El Marqués de Marianao considerant que 'l cuidado del ordre en l' entrada y sortida de las funcions religiosas es de incumbencia exclussiva dels rectors, ha manat retirar als municipals que 's passavan el día en las portas de las iglesias.

No faltará rector que 's queixi.

Pero 'l Marqués sempre li podrá replicar:—¿Es que 'ls devots y en general els fidels que freqüentan las iglesias son tan enemichs del ordre que necessitin municipals?

EXPOSICIÓ BRULL

Joan Brull

S' acaba de promulgar una convenció [internacional pera la protecció dels aucells útils á l' agricultura. En ella hi han prés part els governs de Fransa, Alemania, Austria-Hungria, Bèlgica, Espanya, Grecia, Luxemburg, Mónaco, Portugal, Suecia y Suissa. No hi ha hagut la més mínima dificultat per arribar á un acort perfecte. Totas aquestas potencias tant divididas en altra mena d' interessos, han adoptat sens la més mínima modificació la convenció projectada.

Ab molta rahó diu el periódich del qual trech la noticia: «El concert europeu, ha fet coro aquesta vegada ab el concert dels aucellets.»

*

**

Y ara pregunto: ¿Si es cosa tan fácil l' entendres en lo relatiu als petits sers que volan per damunt de nostres caps, per qué no ha de serho en lo que 's refereix als homes, calificats com á reys de la creació? ¿Per qué no s' ha de adoptar un acort internacional, prohibint en absolut la cassera de sers humans?

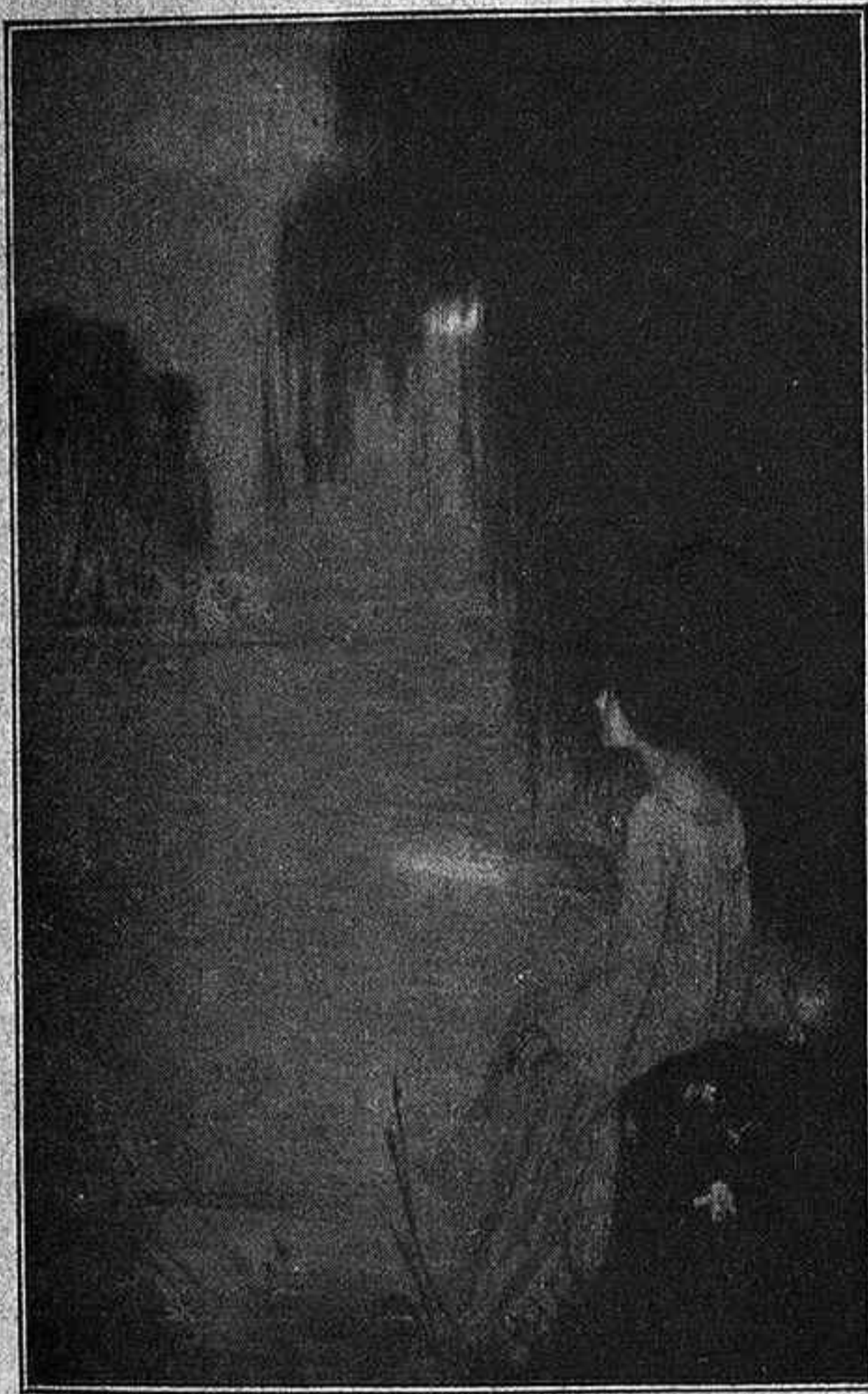
Xascarrillo de postres.

Diálech conjugal:

—El matrimoni del Albert ab la Mercé no marxa pas com fora de desitjar. Ara vinch de casa seva escandalisat. Figúra't que fins s' han donat bofetadas.

—De veras? ¡Y aixó qu' ell s' alaba per tot arreu de viure ab ella en la més perfecta comunió.

—Se deu equivocar de sacrament. Per lo que acabo de veure, més aviat qu' en perfecta *comunió*, viuhén en plena... *confirmació!*

Idili

Angeleta

Roseta

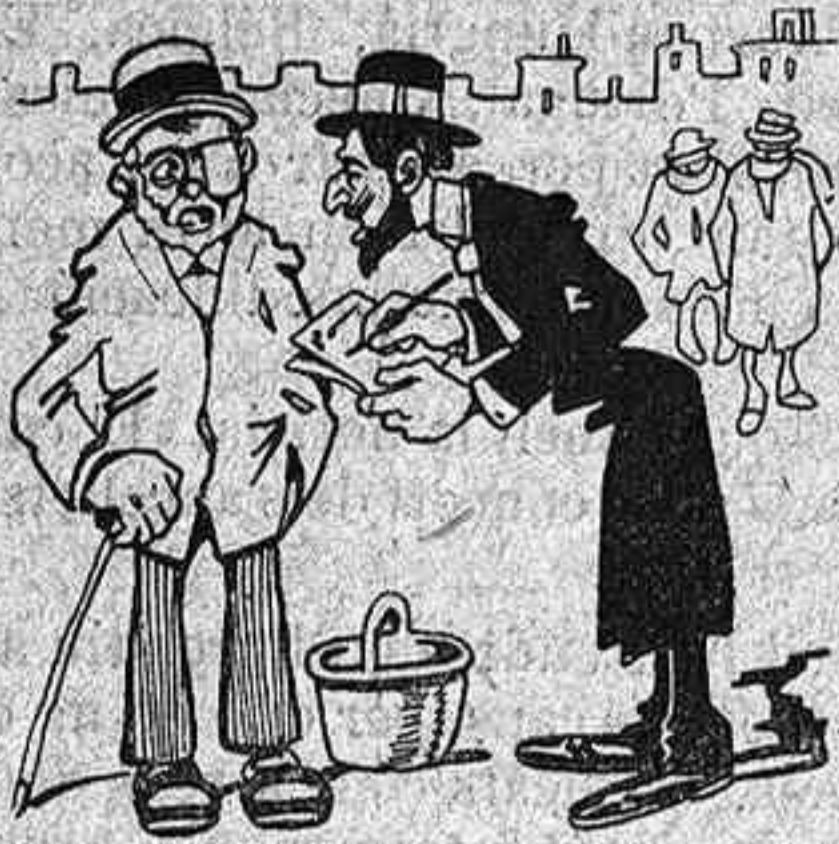

Pregaria

Primavera

REVISTA DE LA SENMANA

—Perdoni! Havíam dit que 'ls pisos per llogar eran 8,000, y ara veig que son 8,001. Ens havíam descuydat el seu.

Avuy els crims se fan á ple sol.

Y en cambi no 's deixa fer el burro ni en sombra.

—¡Vóltala, petit, qu' estém de festa! Aquest any els cotxeros s' han tornat á recordar de nosaltres.

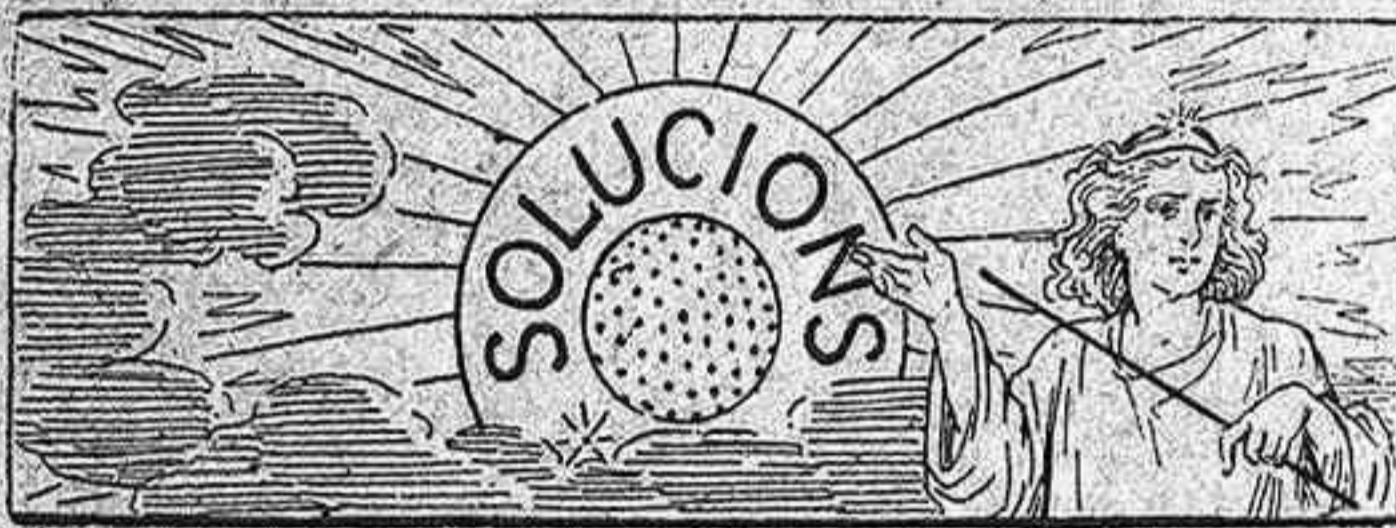

—¿Cóm es que balla tan de-
pressa?

—Noya, jo vaig á horas, y com
més corro, més cobro.

—Nada, fassi lo que fassi, el
resultat es sempre 'l mateix: car-
bassa.

À LO INSERTAT EN LO NÚMERO 1408

- 1.ª XARADA.—*Ba-da-lo-na*
- 2.ª ANAGRAMA.—*Arrop—Porra.*
- 3.ª TARJETA.—*La alegría que passa.*
- 4.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH.—*Finestra.*
- 5.ª CONVERSA.—*Calaf.*
- 6.ª GEROGLÍFICH.—*Casas novas y vellas.*

XARADA

UN INDUSTRIAL APROFITAT

—*¡De menta!... ¡Fresa!... ¡Limón!...*
cria als teatros nit y tarde
quarta-girada primera-
segona-tercera-quarta.

Es un xicot que fa 'l tres
si per cas algú l' enganya;
té una *primera-segona*
molt galana y molt simpática;
quan sent algú nen molt *dugas-*
quinta, corra ab els seus pares
per veure si pot fer fira
de la industria molt barata
que expén al preu de cinch céntims
y encar dona un tragueta d' aygua.

El total no ters-tombat
al governador ni al batlle
perque fent el *quarta-quinta*
molt bé la videta 's campa,
crident sempre als intermedis
de la funció nit y tarde:
—*¡De menta!... ¡Fresa!... ¡Limón!...*
s' ompla de rals las butxacas.

Ab aquest negoci xich
que 'l veyeu avuy guanyantse
la vida, potser demá
se burlará de vosaltres
fentse més rich qu' en Girona
que en l' altra vida descansa.

FÉ OLLA Y LLEXIU

GEROGLÍFICH

O PRT R
BOLIT
O R

IX TECNI AYRE

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibrería Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

2.ª serie **BARCELONA Á LA VISTA** 2.ª serie

Cuadernos 1.º, 2.º, 3.º, 4.º, 5.º, 6.º, 7.º, 8.º, 9.º y 10.º

30 céntimos cuaderno — Fuera de Barcelona, 35

Tapas para la encuadernación de la 2.ª serie, Ptas. 2 — Encuadernación, Ptas. 1

COLECCIONES COMPLETAS

1.ª serie, encuadernada con preciosas tapas en oro y negro.	Pesetas 8
2.ª serie, id. id. id. id.	» 7.50
1.ª y 2.ª series, id. id. id. id.	» 12

Tenemos á disposición de nuestros favorecedores cuadernos sueltos de la 1.ª serie de **BARCELONA Á LA VISTA**.

Novedad * * * TOMO 98 * * * *Acaba de publicarse*

COLECCIÓN DIAMANTE

Las amarguras del joven Werther

POR EL INSIGNE ESCRITOR ALEMÁN

GOETHE

Un tomo de 240 páginas. . . . . **2 reales**

HOMBRES DEL NORTE, por Angel Ganivet. . . . . Ptas. 2'—

LAS DE CACHUPIN, por Luis Taboada. . . . . Ptas. 3'50

AL CEL, per Mossén Jacinto Verdaguer. . . . . Ptas. 3'—

TEATRE COMPLERT, de Emili Vilanova. . . . . Ptas. 1'50

CASANDRA, por Benito Pérez Galdós. . . . . Ptas. 3'—

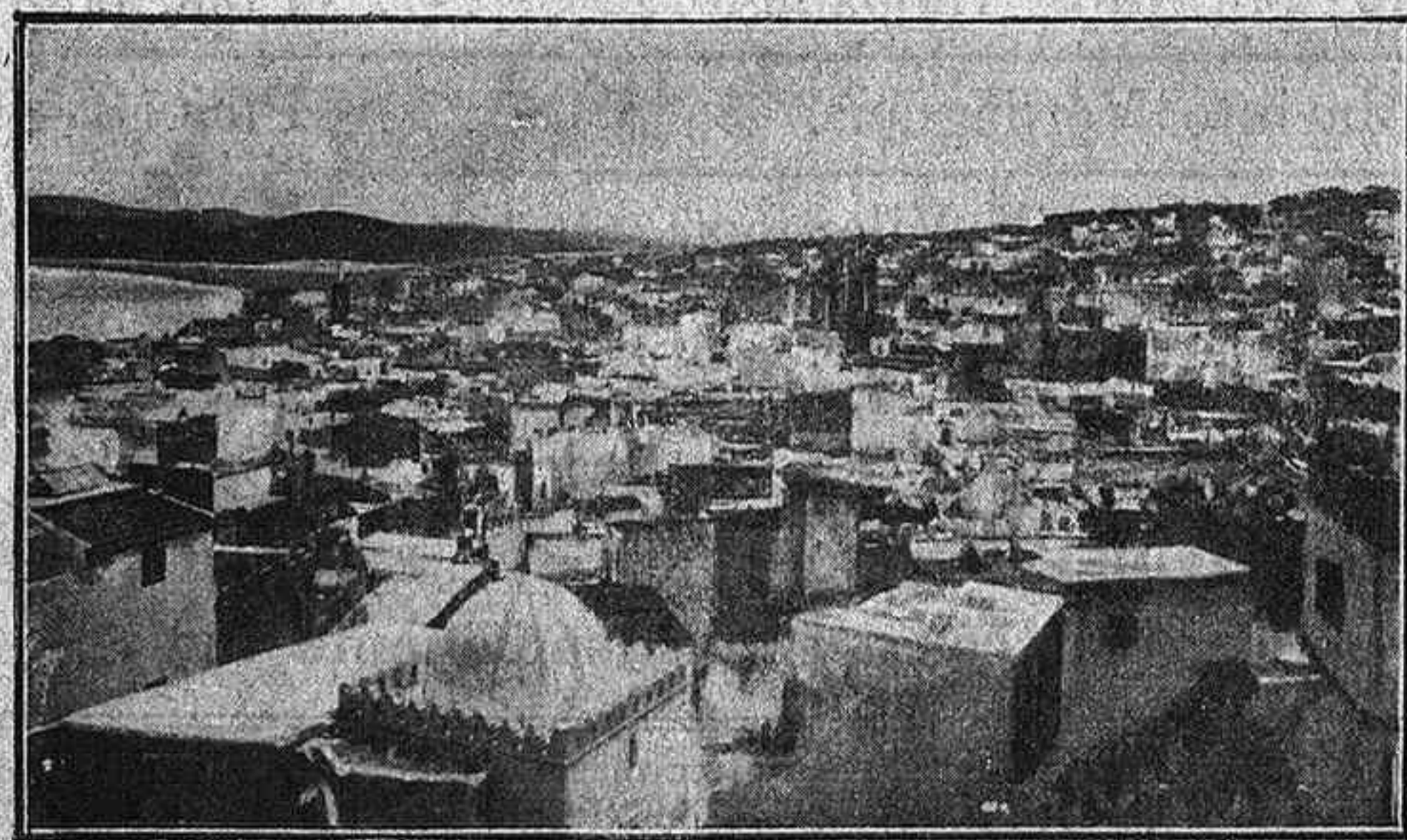
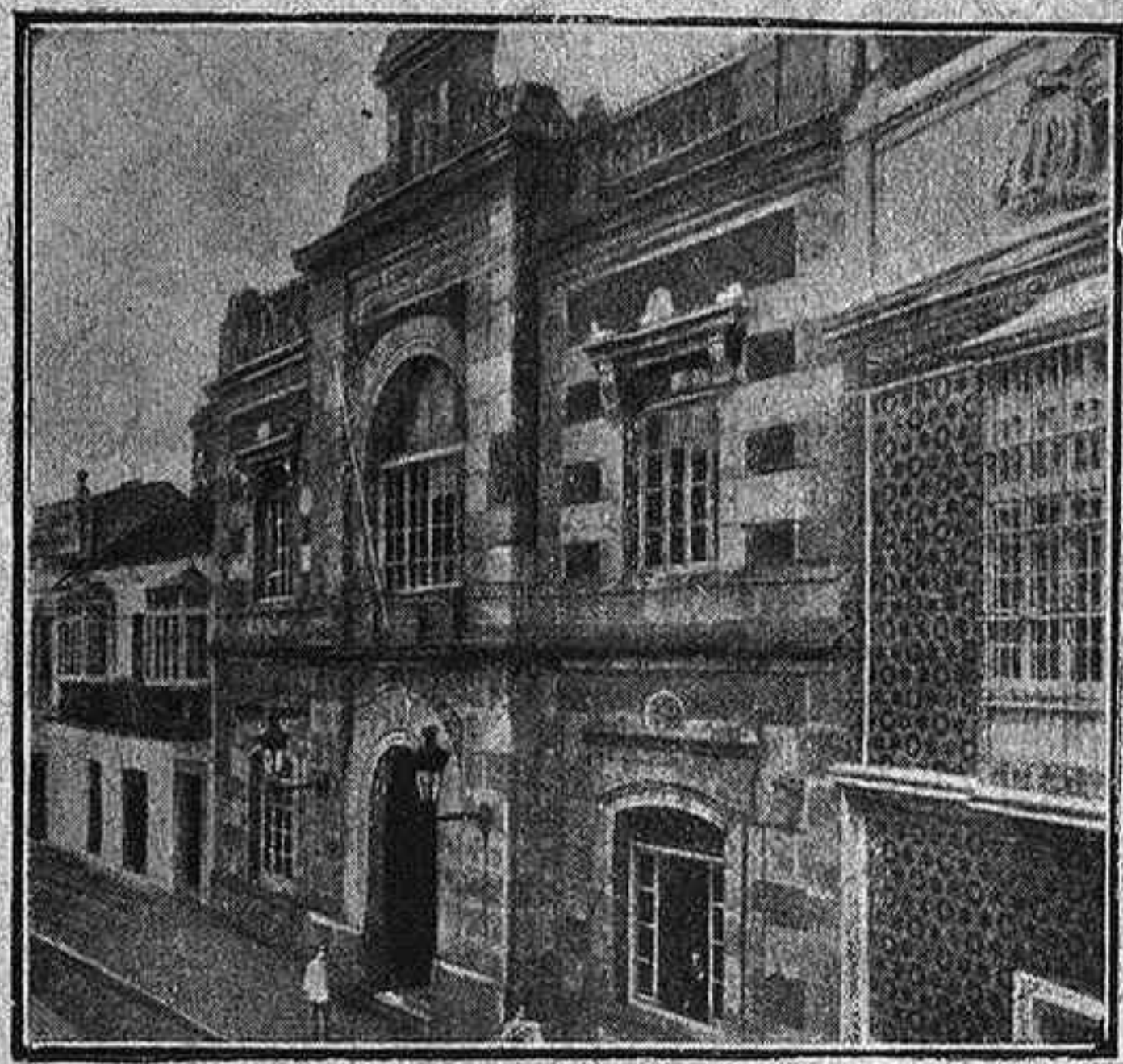
Resumen Bibliográfico

DICIEMBRE DE 1905

— Se repartirá la próxima semana con su correspondiente índice —

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, ja rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravios, si no 's remet además un ral pera certifiat. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

LA CONFERENCIA D' ALGECIRAS

Casa Consistorial d' Algeciras, ahont se celebraran las sessions.—M. Revoil, representant de Fransa a la Conferencia.—M. Rosen, delegat alemany, que ha intervingut en las negociacions preliminars.—Vista general d' Algeciras.—Els representants moros Mohamet Torres y el Mokri, dirigintse al embarcadero de Tangier.—Vista general de Tangier.—Duch d' Almodóvar del Río, representant d' Espanya.